

PLAN VOOR EERLIJKE CONCURRENTIE

BOUWSECTOR

Inleiding

De sociale partners van de bouwsector besteden al lang aandacht aan eerlijke concurrentie en de strijd tegen sociale fraude.

In juni 2012 werd een samenwerkingsakkoord ondertekend tussen de sector, de sociale inspectiediensten en de SIOD.

Een eerste Plan voor Eerlijke Concurrentie (PEC) om sociale fraude en sociale dumping te bestrijden, werd opgemaakt op 8 juli 2015.

Dit tweede Plan voor Eerlijke Concurrentie bouwt verder op het vorige. Naast verschillende nieuwe maatregelen zijn ook een aantal prioritaire maatregelen van het eerste plan opnieuw opgenomen en, indien nodig, geactualiseerd.

De Belgische bouwsector is en blijft één van de belangrijkste Belgische economische pijlers en één van de grootste werkgevers van het land. De Belgische bouwsector gaat gebukt onder het fenomeen deloyale concurrentie. Oneerlijke concurrentie en sociale dumping zijn, meerdere inspanningen ten spijt, nog steeds een harde realiteit.

De openstelling van de Europese grenzen voor de vrijheid van dienstverrichting van ondernemingen heeft oneerlijke concurrentie op de Belgische bouwmarkt veroorzaakt, die twee vormen aanneemt: enerzijds die als gevolg van de vele bouwbedrijven die (met detachering) naar ons land komen uit landen waar de loonkosten laag zijn en anderzijds die welke voortvloeit uit de ontwikkeling van heel veel (illegale) netwerken die tijdelijke werknemers of schijnzelfstandigen ter beschikking stellen.

Hierdoor komen bonafide bouwbedrijven onder druk te staan. Het resultaat is een "race naar de bodem", waarvan ook eerlijke bedrijven de gevolgen ondervinden.

De sociale partners wensen dat aan deze oneerlijke concurrentie en aan sociale dumping, met hoogdringendheid, een halt wordt toegeroepen, dat in het belang van alle partijen: de bonafide werkgevers, werknemers en zelfstandigen, de bonafide gedetacheerde zelfstandigen en werknemers en de overheid.

Inspectiediensten en de bevoegde Ministers sluiten zich aan bij deze oproep, en werkten met de sociale partners dit nieuwe PEC uit.

Sociale fraude ondermijnt immers de goede werking van de arbeidsmarkt, verhindert eerlijke concurrentie tussen bedrijven en ondergraaft de fundamenten van ons socialezekerheidsstelsel.

In het paritair comité Bouw (PC 124) werkten in het 4e kwartaal van 2022 138 920 mannen en 1 382 vrouwen (bron RSZ), met een brutoloon van €980 952 571,84.

Dit plan is van toepassing op alle bouwactiviteiten op een tijdelijke en mobiele bouwplaats, en dus ook op de activiteiten die zijn opgenomen in het toepassingsgebied van Paritair Comité 124.

In dit Plan voor Eerlijke Concurrentie wordt een aanpak op nationaal, Benelux en Europees niveau voorgesteld.

Om de strijd tegen sociale dumping en mensenhandel (economische uitbuiting) te versterken, werden de Ministers van Werk, Sociale Zaken en Zelfstandigen er mee belast om met de sociale partners van de bouwsector, met het oog op het vernieuwen van het bestaande Plan voor Eerlijke Concurrentie overleg te plegen over de volgende voorstellen:

- een reorganisatie van de verticale onderaannemingsketen (naar het voorbeeld van de wet inzake overheidsopdrachten);
- een herziening van de regeling inzake hoofdelijke aansprakelijkheid voor loonschulden.

De sociale partners werden uitgenodigd om een advies te formuleren over de voorgestelde aanpak van de vermelde fenomenen tegen 31 december 2022 of, in voorkomend geval, andere voorstellen te formuleren ter verbetering van de bestaande wetgeving met dezelfde doelstelling.

De beleidscellen deelden mee dat indien er tegen die datum geen sectoraal akkoord is, de regering van plan is om zelf een beslissing te nemen tegen 31 maart 2023.

Na verschillende overlegondes tussen de sociale partners hebben zij volgende adviezen en verbeterpunten in een gemeenschappelijke basis voorgesteld.

- De huidige wetgeving dient te worden nageleefd, gecontroleerd en gehandhaafd.
- Over de aanpak van de strijd tegen sociale fraude werd door de sociale partners reeds een gemeenschappelijke verklaring verspreid. Er is vraag naar de verdieping en uitwerking van de sectorale verklaring van de sociale partners.
- Er is ook een bereidheid om het overleg verder te zetten inzake de beperking van de verticale keten. Hierbij wordt reeds gesteld dat een louter financiële onderaannemingsketen niet kan, en is er bereidheid om inzake de puur financiële onderaanneming de regeling die reeds bestaat voor publieke werken uit te breiden naar de private werken. Verder vragen de sociale partners om een sociale inspectie (te bepalen door de overheid dewelke) bevoegd te maken voor de controle op de beperking van de verticale keten.
- Er is een bereidheid om het overleg verder te zetten in de richting van een mogelijke herziening van de hoofdelijke aansprakelijkheidsregeling inzake loonschulden, voor zover hiervoor de juiste controletools ter beschikking worden gesteld aan de werkgevers zodat zij over een controlemogelijkheid beschikken. Zo is er eensgezindheid over een databank voor loonschulden (voor openstaande boetes), al dient nog nader onderzocht te worden welke vorm deze zou kunnen aannemen en welke de gevolgen ervan zijn voor zowel de bedrijven die de lijst consulteren, als diegenen die zich op de lijst bevinden. Er moet verder worden gedefinieerd wat men precies verstaat onder loonschulden, en wanneer er moet worden gecontroleerd of er loonschulden zijn. Er wordt een gelijkaardige controle voorgesteld als vandaag bestaat voor artikel 30 bis of de onlinedienst Check Inhoudingsplicht. Men is eveneens akkoord om op verschillende tijdstippen te controleren, met name op het moment van het sluiten van een overeenkomst en op de momenten van betaling.
- Er is nood aan een identificatiemiddel (ConstruBadge) voor alle personen aanwezig op een bouwplaats. De sociale partners blijven dan ook aandringen op een wettelijke verankering van de ConstruBadge.
- Akkoord voor de oprichting van een speciale inspectiecel Sociale dumping. Er wordt vooropgesteld dat deze inspectiecel Sociale dumping zich vooral zal richten op zware inbreuken, zonder evenwel afbreuk te doen aan haar reguliere werking.
- Er is vraag naar gegevensuitwisseling tussen Constructiv en de inspectiediensten teneinde gericht patronen te kunnen detecteren en, op basis hiervan, gerichte acties te kunnen ondernemen.

Akkoord over de structurele samenwerking tussen Constructiv en Inspectiediensten in een op te richten Platform Datamining.

- De sociale partners vragen om de namen van de werkende vennoten te vermelden in de KBO-databank met het oog op een betere controle door de bouwbedrijven en de inspectiediensten.
- De sociale partners dringen aan op een snelle ontwikkeling en implementatie van de Foleen-databank (unieke identificatie van buitenlandse ondernemingen). Deze databank kan een belangrijke rol vervullen in de strijd tegen de sociale dumping.
- De sociale partners zijn akkoord om te onderzoeken hoe er in andere sectoren wordt omgegaan met check-in/check-out.

Het aldus voorgelegd "Voorstel voor een sectorale richtlijn ter ondersteuning van de vernieuwing van het PEC Bouw" in samenwerking met de bevoegde beleidscellen vormt de pijler waarop dit PEC werd uitgewerkt.

NATIONAAL NIVEAU

1. Ingrijpen op de organisatie van de aannemingsketen

De Beleidscellen namen kennis van de gemeenschappelijk gedeelde standpunten en van de specifieke standpunten van de werkgevers- en werknemersbank.

ACTIE(S) : De Beleidscel Werk laat de FOD WASO onderzoeken welke adviezen/standpunten hierbij kunnen geconcretiseerd worden.

2. Herziening regeling hoofdelijke aansprakelijkheid voor loonschulden

De Beleidscellen namen kennis van de gemeenschappelijk gedeelde standpunten en van de specifieke standpunten van de werkgevers- en werknemersbank.

ACTIE(S) : De Beleidscel Werk laat de FOD WASO onderzoeken welke adviezen/standpunten hierbij kunnen geconcretiseerd worden.

3. Preventie- /voorlichtingscampagnes

Om alle partijen goed te informeren over sociale dumping zal er een preventie/bewustwording/voorlichtingscampagne via (sociale) media worden gelanceerd in de bouwsector die aansluit op bestaande initiatieven van de sociale partners. Deze campagne zal informatie geven over wat legaal is en wat niet, en over hoe legaal te werken. Het doel is om attitudes te veranderen. De burgers en bedrijven kunnen zich niet tegelijkertijd verzetten tegen sociale dumping uit andere EU-lidstaten en opdrachten onder de marktprijs blijven accepteren voor hun eigen bouwwerkzaamheden.

ACTIE(S): De SIOD zet hiervoor een werkgroep op met alle partners.

4. Geschikte tools voor inspectiediensten

Gerichte controles om grensoverschrijdende fraudemechanismen op te sporen, vereisen dat sociale inspecteurs over de nodige instrumenten beschikken, zoals datamining en informatie over aanwezigheid op bouwplaatsen.

Het systeem voor de registratie van aanwezigheid op bouwplaatsen (vanaf 1/3/2016 alle bouwplaatsen met een waarde van ten minste 500 000 euro) blijft van toepassing. Daarnaast zijn de sociale partners akkoord om te onderzoeken hoe er in andere sectoren of landen wordt omgegaan met check-in/check-out.

De sociale partners vragen om te onderzoeken of de verplichting inzake het bijhouden van de dagelijkse lijst van aanwezigheden in het kader van de openbare werven zonder gevolgen afgeschaft kan worden telkens wanneer de aanwezigheidsregistratie (vrijwillig of verplicht) toegepast wordt.

ACTIE(S) :

- De Beleidscellen Werk, Sociale Zaken en Zelfstandigen laten de vraag tot afschaffing onderzoeken door de bevoegde administraties.
- De Beleidscellen Werk, Sociale Zaken en Zelfstandigen zullen bij de tussentijdse rapportering bij de vooruitgangsanalyse de sociale partners informeren over de uitwerking van de aanwezigheidsregistratie IN en OUT in de andere sectoren.
- De inspectiediensten zullen hun bevindingen overmaken bij de tussentijdse rapportering bij de vooruitgangsanalyse van de uitvoering van dit PEC.
- De sociale partners zullen op basis van de verstrekte informatie een rapport opmaken bij de eerstvolgende vooruitgangsanalyse van het PEC en uiterlijk tegen eind 2024.

5. Digitalisering moet bijdragen tot administratieve vereenvoudiging met behoud van eenzelfde transparantie voor de inspectiediensten

De digitalisering van de maatschappij manifesteert zich op steeds meer terreinen.

Een digitalisering van sommige sociale documenten (documenten rond het bijhouden van uurrooster, afwijkingsregisters, arbeidsreglement, e.d.) kan leiden tot een administratieve vereenvoudiging.

Daarbij moet evenwel blijvend gewaakt worden over het behoud van eenzelfde transparantie voor zowel de werkgevers, als de werknemers en tegenover de inspectiediensten.

ACTIE(S): De Beleidscellen Werk, Sociale Zaken en Zelfstandigen onderzoeken hoe het bestaande wettelijke en reglementaire kader aangepast moet worden.

6. Herzien wetgeving met betrekking tot belasting- en sociale zekerheidsverplichtingen – PDOK buitenlandse bedrijven.

Bedrijven die actief zijn in de bouwsector (PC 124) moeten aangifte doen bij de PDOK om bijdragen te innen met betrekking tot de getrouwheids- en weerverletzegels. Buitenlandse bedrijven die personeel detacheren in België moeten ook aan deze verplichtingen voldoen. Wanneer hun arbeiders, voor de periode van tewerkstelling in België, geen voordelen genieten die vergelijkbaar zijn met de zegels, zijn deze buitenlandse bedrijven verplicht om de bijdragen in België te betalen aan de PDOK.

Het niet naleven van deze verplichtingen wordt ook beschouwd als een sociale schuld en moet in aanmerking worden genomen bij de analyse van beslissingen om bijdragen in te houden op facturen.

Tot op heden is het echter niet mogelijk geweest om buitenlandse bedrijven, die niet gekend zijn bij de RSZ als werkgever van personeel dat onderworpen is aan de Belgische sociale zekerheid, op te nemen in de databank van inhoudingsbeslissingen op facturen voor sociale schulden.

Tegen 31 december 2023 zal een project moeten worden uitgevoerd dat de publicatie van inhoudingsbeslissingen voor buitenlandse bedrijven (niet gekend bij de RSZ als werkgever van personeel dat onderworpen is aan de Belgische sociale zekerheid) met PDOK-schulden mogelijk maakt.

Dit project is gebaseerd op FoLeEn-gegevens (Foreign Legal Entity), waarmee deze bedrijven uniek geïdentificeerd kunnen worden. In deze context is daarom een uitwisseling van FoLeEn-gegevens opgezet tussen de RSZS en CONSTRUCTIV.

Ter informatie: FoLeEn is een databank die (in de eerste plaats) op grond van artikel 30bis/ter werd opgericht om buitenlandse ondernemingen in deze sectoren die niet bekend zijn als werkgevers in België (bij de RSZ) en die dus geen personeel tewerkstellen dat onderworpen is aan de Belgische sociale zekerheid, uniek te identificeren, over het algemeen aan de hand van hun intracommunautair btw-nummer. De metadata die beschikbaar zijn in FoLeEn zijn identificatienummers, naam en adres. De gegevens zijn betrouwbaar; ze worden bijgewerkt door verbinding met authentieke bronnen en de historiek wordt altijd bijgehouden.

ACTIE(S) :

- De RSZ zal tegen 31 maart 2024 een databank opzetten die toegankelijk is voor het publiek en waarmee kan worden nagegaan of een buitenlandse werkgever een schuld heeft bij de PDOK. De concordantie van de identificatiegegevens van buitenlandse werkgevers in FoLeEn met de gegevens die worden gebruikt door de PDOK/Constructiv moet worden verzekerd door een uitwisseling van gegevens tussen de RSZ en Constructiv.
- Tegen eind 2024 zullen de RSZ en de FOD WASO, in samenwerking met de sociale partners, een eerste evaluatie kunnen maken van de naleving van de aangifte- en betalingsplicht van buitenlandse bedrijven aan de PDOK.
- In deze context moet het protocol tussen de PDOK, de FOD WASO en de RSZ nog volledig geformaliseerd worden. Dit houdt in dat de tekst moet worden herlezen, herzien en ondertekend door alle betrokken partijen. Een overleg met de sociale partners wordt daarbij voorzien.
- De beleidscellen nemen samen met de RSZ het initiatief om alle sociale inspectiediensten toegang te geven tot de databank waarmee kan worden nagegaan of een buitenlandse werkgever een schuld heeft bij de PDOK in nauwe samenwerking met de RSZ.
- De sociale partners vragen een stand van zaken.

7. Herzien van de welzijnswet van 1996 en andere veiligheidsgerelateerde regelgeving om ze nog beter toepasbaar te maken op buitenlandse en Belgische werknemers en zelfstandigen.

Op vraag van de sociale partners wordt het veiligheidsplan dat ze opgesteld hebben integraal in het PEC opgenomen:

- a. De sociale partners vragen een onderzoek naar hoe de bevoegdheden van Toezicht Welzijn op het Werk van de FOD WASO kunnen worden uitgebreid naar Belgische en buitenlandse zelfstandigen.
- b. Daarnaast dient ook onderzocht te worden hoe de gegevens over arbeidsongevallen van de gedetacheerde zelfstandigen in de statistieken kunnen worden verwerkt, met bijzondere aandacht voor de ernst en de frequentie van arbeidsongevallen.
- c. De sociale partners stellen voor om door middel van een circulaire de taken en plichten van de verschillende betrokken partijen op een tijdelijke of mobiele bouwplaats (projecteigenaren, architecten, ontwerpbureaus, veiligheidscoördinatoren, aannemers, enz.) vast te leggen.
- d. De sociale partners in de bouwsector pleiten er unaniem voor dat de aanwezigheid van een contactpersoon op de werf ook geldt voor zelfstandigen en werkgevers die onder andere paritaire comités dan PC 124 vallen. De welzijnsregelgeving m.b.t. welzijn op het werk moet hiervoor worden aangepast. Elke hoofdaannemer moet de naam op voorhand vermelden op de 30Bis-verklaring van de werf. Hiervoor kan een veld worden toegevoegd aan de elektronische aangifte.

ACTIE(S):

- De Beleidscellen Werk, Sociale Zaken en Zelfstandigen ondersteunen de vragen tot onderzoek (punten a en b), en de Beleidscel Werk zal aan de FOD WASO vragen te onderzoeken op welke wijze de Welzijnswet 1996 en andere veiligheidsgerelateerde regelgeving kunnen worden herzien om deze beter toepasbaar te maken op buitenlandse en Belgische werknemers en zelfstandigen.
- De sociale partners zullen aan de Beleidscellen Werk, Sociale Zaken en Zelfstandigen voorstellen voor dergelijke circulaire overmaken (punt c).
De Beleidscellen Werk, Sociale Zaken en Zelfstandigen plegen hieromtrent ook overleg met de sociale partners van de aanverwante sectoren.
De Beleidscellen Werk, Sociale Zaken en Zelfstandigen laten onderzoeken hoe deze kunnen ter kennis gebracht worden.
- De Beleidscellen Werk, Sociale Zaken en Zelfstandigen onderzoeken hoe het bestaande wettelijke en reglementaire kader aangepast moet worden om punt d te realiseren.

8. De rol van regionale en lokale overheden in de strijd tegen mensenhandel

In de context van mensenhandel worden lokale autoriteiten opgeroepen om misbruik (bv. overnachten in containers, het onaanvaardbaar aantal personen ingeschreven op 1 adres, enz.) te onderzoeken en te bestraffen. De hele fraudeketen (preventie, opsporing, controle en bestraffing) en alle bevoegdheidsniveaus (federaal, regionaal, lokaal) moeten worden gebruikt om sociale dumping te bestrijden. Op federaal niveau wordt deze problematiek onderzocht in het kader van het actieplan sociale fraudebestrijding, in samenhang met het actieplan tegen mensenhandel. De bevoegde regionale ministers zullen worden geraadpleegd.

ACTIE(S): De Beleidscellen Werk, Sociale Zaken en Zelfstandigen nemen het initiatief om, in samenwerking met de SIOD, alle betrokken spelers rond de tafel te brengen.

9. Wettelijke verankering van de Construbadge

De sociale partners in de bouwsector willen sociale dumping in de sector bestrijden. Een van de elementen van hun actieplan is de "ConstruBadge".

Constructiv heeft de opdracht gekregen om deze badge, die enkel op basis van officiële socialezekerheidsgegevens wordt uitgereikt, uit te reiken. De sociale partners blijven aandringen op de wettelijke verankering van de Construbadge als een visueel of digitaal identificatiemiddel dat voor iedereen op de werf wordt gecreëerd en dat, met het oog op sociale controle op de bouwplaats, zichtbaar moet worden gedragen op de bouwplaats.

ACTIE(S):

De beleidscellen Werk, Sociale Zaken en Zelfstandigen vragen aan de FOD WASO en de RSZ om prioritair te onderzoeken op welke wijze de Construbadge wettelijk kan verankerd worden. Dit gebeurt met respect voor de grenzen opgelegd door de Europese Commissie (Construbadge moet optioneel zijn voor de buitenlandse ondernemingen indien zij een soortgelijke kaart kennen; het visuele identificatiemiddel van de gedetacheerde werknemer mag niet in strijd zijn met het vrij verrichten van diensten, d.w.z. voldoet aan de volgende drie voorwaarden: gerechtvaardigd objectief, strikt noodzakelijke maatregel en aantoonbaar anders dan door theoretische overwegingen), Hun advies wordt verwacht tegen 31 december 2023 zodat de doelstelling om een operationele Construbadge te hebben tegen 30 juni 2024 gehaald kan worden.

10. Invoering van een register van werkende vennoten en helpers

Met het oog op een efficiënter aandelenregister binnen ondernemingen, zal er voor alle sectoren een elektronisch aandelenregister worden ingevoerd dat ten dienste kan staan van de inspectiediensten in de strijd tegen mogelijk misbruik via constructies. Dit register dient te worden gekoppeld aan de KBO.

ACTIE(S): In de begrotingsopmaak voor 2024 werd in de inrichting van een register van werkende vennoten voorzien. De beleidscel zelfstandigen neemt de nodige initiatieven om een uitrol in 2024 te realiseren.

11. Aanpak van schijnzelfstandigheid en schijnwerknemerschap

De artikelen 331 en 332 van de programmawet van 27 december 2006 (Wet aard van de arbeidsrelaties) stellen uitdrukkelijk dat de partijen vrij de aard van hun arbeidsrelatie kiezen, waarbij de effectieve uitvoering van de overeenkomst moet overeenkomen met de aard van de arbeidsrelatie. Er moet voorrang worden gegeven aan de kwalificatie die uit de feitelijke uitoefening blijkt indien deze de door de partijen gekozen juridische kwalificatie uitsluit.

In 2013 werden specifieke criteria ingevoerd voor de bouwsector.

Op vraag van de Ministers van Werk, Sociale Zaken en Zelfstandigen evalueren de sociale partners van de bouwsector en de inspectiediensten deze specifieke criteria na 10 jaar toepassing. Op basis van deze evaluatie zullen, indien nodig, de specifieke criteria geactualiseerd worden.

ACTIE(S):

- Binnen 1 jaar na de ondertekening van het PEC evalueren de sociale partners en de inspectiediensten de toepassing van de specifieke criteria van toepassing in de verschillende segmenten van de bouwsector.
- Op basis van deze evaluatie zullen de Ministers van Werk, Sociale Zaken en Zelfstandigen, indien nodig, de specifieke criteria actualiseren.

12. Oprichting van speciale eenheden om sociale dumping te controleren

De sociale partners van de bouwsector pleiten voor een aanzienlijke toename van het aantal gespecialiseerde inspecteurs die zullen worden ingezet in een op te richten speciale cel of dienst binnen de overheid om concrete acties te ondernemen ter bestrijding van alle vormen van sociale dumping.

Daarnaast vragen de sociale partners ook een toename van het aantal arbeidsauditeurs.

ACTIE(S):

- De Beleidscellen Werk, Sociale Zaken en Zelfstandigen vragen de SIOD dit punt te bespreken binnen het Strategisch Comité en daarbij rekening te houden met politieke prioriteiten en de beschikbare capaciteit binnen elke inspectiedienst. Er zal worden verduidelijkt hoe deze eenheid in de praktijk zou kunnen worden geïmplementeerd.
- De Beleidscellen Werk, Sociale Zaken en Zelfstandigen maken de overweging inzake de auditoraten over aan de Beleidscel Justitie.

13. Overeenkomst tussen Constructiv - SIOD en de sociale inspectiediensten

Er moet een structureel samenwerkingsakkoord komen tussen Constructiv, de SIOD en de inspectiediensten om sociale fraude en sociale dumping in de bouwsector effectiever te bestrijden.

ACTIE(S): De SIOD stelt een overeenkomst op in samenwerking met alle betrokken belanghebbenden.

14. Lokale tripartite organen ter bestrijding van sociale fraude en sociale dumping

In het verleden werden op provinciaal niveau tripartite lokale overlegorganen over sociale dumping opgericht waarbij vakbonden, werkgevers en sociale inspectiediensten betrokken waren. Waar nodig worden ook de arbeidsinspecties, de FOD Financiën en de FOD Economie, enz. betrokken. Het doel is ervoor te zorgen dat lokale problemen besproken en opgevolgd kunnen worden. De bijeenkomsten vinden echter niet meer plaats of zijn zeer sporadisch.

ACTIE(S): In overleg met de sociale partners en de sociale inspectiediensten zullen de beleidscellen de werking van deze lokale overlegvergaderingen als onderdeel van de strijd tegen sociale dumping evalueren en in voorkomend geval overwegen of het nog een meerwaarde biedt dit via een nieuwe dynamiek verder te zetten.

15. Het gebruik van het Meldpunt voor eerlijke concurrentie

De sociale partners in de bouwsector zijn als organisatie toegevoegd aan de website van het SIOD Meldpunt voor Eerlijke Concurrentie (www.meldpuntsolefraude.belgie.be), waardoor ze in naam van hun leden dossiers over sociale fraude in de sector rechtstreeks kunnen doorsturen naar de sociale inspectiediensten. De beleidscellen moedigen de sociale partners aan om meer gebruik te maken van het meldpunt om dossiers sneller en efficiënter te behandelen. De inspectiediensten kunnen echter alleen algemene feedback geven over dossiers en hebben geen toegang tot individuele fraudeonderzoeken.

ACTIE(S): De SIOD volgt de meldingen op en geeft feedback tijdens PEC-vergaderingen.

16. Toepassing van het correcte paritair comité

Het fenomeen van het PC-shoppen is niet nieuw. De sociale inspectiediensten, in het bijzonder TSW en de RSZ, dienen bij elk onderzoek na te gaan of betrokken onderneming het juiste paritair comité toepast. Het is immers belangrijk dat elke onderneming onder het juiste paritair comité ressorteert, zodat het juiste loon betaald wordt aan de werknemers en de correcte sociale bijdragen aan de RSZ en aan de fondsen voor bestaanszekerheid worden aangegeven. Indien TSW van oordeel is dat er een wijziging van het paritair comité dient doorgevoerd te worden dienen de voorzitters van beide paritaire comités te worden ingelicht.

ACTIE(S):

- de sociaal inspecteurs van TSW en RSZ zullen aandacht hebben voor de juiste toepassing van het bevoegde paritair comité.

- de Beleidscel Werk zorgt voor een duidelijke wettelijke omkadering van de kennisgeving aan de voorzitters van de paritaire comités.

17. Strijd tegen postbusbedrijven en verborgen vormen van gewoonlijke tewerkstelling in België

Bepaalde (buitenlandse) bedrijven die in de bouwsector zijn actief als postbusbedrijf. De sociale inspectiediensten (onder meer RSZ) en de fiscus zouden deze bedrijven via datamining/datamatching kunnen opsporen en de nodige maatregelen nemen. Postbusbedrijven respecteren de Europese noch de Belgische sociale en fiscale wetgeving en werken dus de concurrentievervalsing in de hand.

Bepaalde buitenlandse ondernemingen camoufleren dat de echte tewerkstelling van het personeel gewoonlijk in of vanuit België plaatsvindt. Hiermee verzaken ze aan de rechtsprincipes die zijn opgenomen in de Rome 1-verordening waarin de internationale regels worden aangeduid om te bepalen welk nationaal recht en welke dwingende arbeidsrechtelijke bepalingen van toepassing zijn op de gesloten arbeidsovereenkomst.

In lijn met de overweging (11) van de Europese handhavingsrichtlijn moet België als EU-lidstaat in het geval van onechte detacheringen alles in het werk stellen om de zwakkere partij (werknemers) te beschermen en Rome 1 te handhaven. Een strenge maar correcte aanpak van onechte detacheringen en postbusconstructies is nodig om een gelijk speelveld te creëren voor alle ondernemingen werkzaam op de Belgische arbeidsmarkt en om de gelijke behandeling van de werknemers in de Belgische bouwsector te waarborgen.

Daarenboven maken de sociale partners zich zorgen om de vele gedetacheerden die zich niet aan de Belgische personenbelasting onderwerpen. Het niet-betalen van de verschuldigde belasting werkt de oneerlijke concurrentie in de hand. De sociale partners vragen, met het oog op de bestrijding van dit luik van de sociale dumping, dat de FOD Financiën naar mogelijke oplossingen zoekt.

ACTIE(S):

- De Beleidscel Werk, ondervoorzitter van het College voor de bestrijding van de fiscale en sociale fraude, zal de aanpak van postbusbedrijven aankaarten in het College, met als doelstelling om tot concrete maatregelen te komen tegen eind 2024.
- De Beleidscellen Werk, Sociale Zaken, Zelfstandigen en Mobiliteit ondernemen de nodige initiatieven om dit aan te kaarten op Europees niveau.
- De beleidscellen Werk, Sociale Zaken en Zelfstandigen zullen de beleidscel Financiën contacteren om zo enerzijds te bekijken wat in het bestaande kader mogelijk is, anderzijds om te onderzoeken welke wettelijke aanpassingen nodig zijn om een goede inning van de belastingen te verzekeren.

18. Een vordering tot staking instellen

De bevoegde diensten zullen de mogelijkheid onderzoeken om vordering tot staking in te stellen in het kader van de wet op de handelspraktijken tegen bedrijven die de dwingende wetgeving overtreden (bijvoorbeeld de wet van 24/07/1987 op het aanbod van detachering van personeel).

ACTIE(S): De beleidscellen Werk, Sociale Zaken en Zelfstandigen en relevante diensten onderzoeken de mogelijkheid om een vordering tot staking in te stellen.

BENELUX-NIVEAU

19. Multilateraal BENELUX- verdrag voor sociale fraudebestrijding

Verderzetten van de activiteiten van de SIOD Werkgroep tot het opstellen van een Multilateraal Benelux-verdrag ter verbetering en versterking van de grensoverschrijdende samenwerking inzake de bestrijding van sociale fraude en de bescherming van de gezondheid en de veiligheid op het werk en van fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden.

Grensoverschrijdende samenwerking tussen inspectiediensten en gegevensuitwisseling zijn steeds belangrijker om de grensoverschrijdende sociale fraude te kunnen aanpakken.

De drie landen zijn doende met het afronden van de verdragsonderhandelingen.

Doel is te voorzien in een juridisch kader voor gezamenlijke of onderling afgestemde controles of inspecties en uitwisseling van informatie en de multidisciplinaire samenwerking tussen de landen te versterken ten einde onder meer:

- De strijd aan te gaan met sociale fraude, oneerlijke concurrentie en sociale dumping;
- Te garanderen dat de veiligheid, gezondheid en hygiëne op het werk worden gerespecteerd;
- Erop toe te zien dat fatsoenlijke en billijke arbeidsvoorwaarden, zowel als het recht om te werken van werknemers worden gerespecteerd;
- Erop toe te zien dat de sociale premies correct worden betaald in de bevoegde lidstaat.

Gegevens uit Nederland en Luxemburg kunnen de Belgische datamatching en datamining verrijken en meer gerichte controles mogelijk maken. In het kader van de gemeenschappelijke grensoverschrijdende controles zal ook aandacht gaan naar de bouwsector.

ACTIE(S): Met het oog op de ondertekening van een BENELUX-verdrag sociale fraudebestrijding onderhandelen de SIOD, de administraties en de inspectiediensten verder met Nederland en Luxemburg.

20. Bestrijding van illegale uitzendarbeid

Met Nederland en Luxemburg de kwestie van de uitzendsector (detachering via niet-erkende uitzendbureaus) blijven onderzoeken, zowel op het gebied van arbeidsrecht, sociale zekerheid als de erkenning van uitzendbureaus. Met Nederland wordt gekeken naar mogelijkheden om de 'Nederland -route' verder te integreren, onder andere op het gebied van uitwisseling van sociale en fiscale gegevens. Binnen de Benelux is een werkgroep uitzendbranche actief om deze problematiek op te volgen.

ACTIE(S): De SIOD en de sociale inspectiediensten blijven deelnemen aan de BENELUX-vergaderingen over de uitzendsector en aan de voorgestelde grensoverschrijdende inspecties.

21. Uitwisseling van personeel en gegevens

Een goede uitwisseling van personeel en inspectiegegevens tussen de BENELUX-landen (data matching/datamining) is een absolute noodzaak en is in lijn met de geest van de EU-uitvoeringsrichtlijn, die inspectiediensten verplicht om beter met elkaar te communiceren. Er worden al ad hoc gezamenlijke grensoverschrijdende inspecties uitgevoerd tussen België, Nederland en Luxemburg). Deze samenwerking moet worden gehandhaafd en versterkt.

ACTIE(S): De SIOD organiseert, in samenwerking met de (sociale) inspectiediensten, zowel de uitwisseling van gegevens met Nederland en Luxemburg als, waar nodig, gezamenlijke en/of gecoördineerde inspecties in de bouwsector.

EUROPEES -NIVEAU

22. Volledige operationalisering van ELA

De volledige operationalisering van ELA tegen 2024 is een Belgische politieke prioriteit.

Tijdens zijn voorzitterschap van de EU-Raad in de eerste helft van 2024 zal België een conferentie organiseren over de evaluatie en promotie van ELA-activiteiten. Bij die gelegenheid zullen vertegenwoordigers van de bouwsector worden uitgenodigd om de bekommernissen van hun sector te delen. Het doel is om input te leveren voor de officiële evaluatie van ELA die de Europese Commissie uiterlijk op 1 augustus 2024 zal uitvoeren. Het doel is ook om aanbevelingen te doen voor de toekomstige ontwikkeling van ELA.

ACTIE(S): De Belgische regering zal tijdens haar voorzitterschap van de Raad van de EU de ontwikkeling en volledige operationalisering van ELA ondersteunen in samenwerking met SIOD, de sociale inspectiediensten, de FOD Sociale Zekerheid en FOD Werkgelegenheid.

23. Op weg naar een sociale EUROPOL

Zodra de ELA 100% operationeel is, zullen nieuwe ambities moeten worden nagestreefd om de lidstaten te laten samenwerken in de grensoverschrijdende aanpak van sociale fraude. België heeft de ambitie om dit agentschap uit te bouwen tot een sociale Europol, ook om de discussie over strafrechtelijke samenwerking in Europa te vergemakkelijken.

De acties onder punt 22 en 23 zijn dus met elkaar verbonden.

ACTIE(S): De Belgische regering zal op Europees niveau voorstellen om de ELA, eens volledig operationeel, te laten uitgroeien tot een sociale Europol.

24. Verdere evaluatie van het Europees minimumloon

Met het oog op de verbetering van de arbeids- en levensomstandigheden in de Europese Unie, met name de toereikbaarheid van de minimumlonen voor werknemers en met het oog op bij te dragen tot opwaartse sociale convergentie en vermindering van de loonongelijkheid, heeft de EU Richtlijn

2022/2041 van het Europees Parlement en de Raad van 19 oktober 2022 inzake passende minimumlonen in de Europese Unie aangenomen.

Het doel van deze richtlijn is vierledig:

- het bevorderen van collectieve onderhandelingen met het oog op loonvorming;
- de lidstaten te verplichten een procedure voor de vaststelling van wettelijke minimumlonen in te voeren die gebaseerd is op criteria die moeten bijdragen tot de adequaatheid van die lonen;
- de lidstaten aan te moedigen de nodige maatregelen te treffen opdat de sociale partners deelnemen aan de vaststelling en de bijwerking van de minimumlonen;
- ervoor zorgen dat werknemers daadwerkelijk toegang hebben tot wettelijke minimumlonen.

Deze laatste doelstelling wordt bereikt door:

- te voorzien in controles en inspecties ter plaatse;
- het publiek toegang te geven tot informatie over minimumlonen "op een volledige en gemakkelijk toegankelijke manier";
- ervoor te zorgen dat werknemers "toegang hebben tot effectieve geschillenbeslechting" in geval van schending van rechten met betrekking tot het wettelijk minimumloon;
- de nodige maatregelen te nemen om werknemers en hun vertegenwoordigers te beschermen tegen een nadelige behandeling door de werkgever in geval van een klacht of een procedure die wordt aangespannen om rechten in verband met minimumlonen af te dwingen.

Het opzet van deze richtlijn is ervoor te zorgen dat werknemers in de EU beschermd worden door adequate minimumlonen die hen in staat stellen een waardig leven te leiden, rekening houdend met de nationale economische en sociale omstandigheden.

De Belgische regering steunde dit initiatief van de Europese instellingen. Het minimumloon is immers een noodzakelijk wapen in de strijd tegen armoede. Het vermindert ook het risico op sociale dumping en vermindert de spanning tussen de lonen in de Europese lidstaten.

ACTIE(S): De Beleidscel Werk onderneemt de nodige initiatieven om de omzetting van de Richtlijn 2022/2041 van het Europees Parlement en de Raad van 19 oktober 2022 inzake passende minimumlonen in de Europese Unie te laten realiseren tegen 15 november 2024.

25. Gerichte en effectieve controles op buitenlandse ondernemingen en zelfstandigen

De Belgische inspectiediensten zijn actief inzake gerichte en effectieve controle op de tewerkstelling van buitenlandse bouwondernemingen en zelfstandige aannemers (vrij verkeer van diensten). ELA erkent dat zij de meeste afgesproken en gemeenschappelijke inspecties in Europa uitvoeren. Via het Europees platform voor zwartwerk bundelen de lidstaten de krachten om zwartwerk te bestrijden. De sociale inspectiediensten zullen hun inspanningen aanhouden en, indien de capaciteit dit toelaat, hun inspanningen verhogen in de sector.

ACTIE(S): De SIOD, samen met de sociale inspectiediensten, organiseert gemeenschappelijke en afgesproken inspecties met de EU-landen, zowel in het kader van detachering als in het kader van de strijd tegen (grensoverschrijdend) zwartwerk.

26. Afsluiten bilaterale sociale zekerheidsakkoorden in het verlengde van de Verordening (EG) nr. 883/2004 en Verordening (EG) nr. 987/2009 - grensoverschrijdende invordering van sociale zekerheidsvorderingen

Bij betaling van sociale bijdragen in de foutieve lidstaat voorziet de toepassingsverordening 987/2009 in Art. 71 dat voor toepassing van Art. 84 van de basisverordening 883/2004 de invordering van schuldvorderingen, overeenkomstig Art. 72 tot en met 74 van de toepassingsverordening, zoveel mogelijk plaats vindt door middel van verrekening tussen de organen. Wanneer de schuldvordering geheel of gedeeltelijk niet door middel van de verrekening kan worden geïnd, wordt het resterende deel van de verschuldigde bedragen ingevorderd overeenkomstig de artikelen 75 tot en met 85 van de toepassingsverordening. Het is evenwel belangrijk dat de verzoekende lidstaat, nadat betwistingen over het verschuldigd zijn van de bijdragen beslecht zijn door de rechtscolleges van de uitzendende lidstaat, beschikt over een uitvoerende titel om de wederzijdse bijstand bij de invordering in te roepen. Daarenboven wordt dit verzoek behandeld binnen de wetgeving en volgens de procedures van de lidstaat die het verzoek ontvangt.

Er wordt gestreefd om deze wederzijdse bijstand, de samenwerking en de uitwisseling van informatie via EESSI verder te optimaliseren, indien nodig via bilaterale akkoorden. Analoog met het geregelde BENELUX-overleg zullen – om de grensoverschrijdende invorderingen efficiënter te organiseren en te trachten bestaande belemmeringen weg te nemen – ook met de andere lidstaten de nodige informele overlegmomenten of wederzijdse werkbezoeken over dit onderwerp worden gestart. Op die manier worden de betrokken lidstaten in staat gesteld om van elkaars beleidsmaatregelen te leren, in het verlengde van de werkzaamheden in het kader van de Administratieve Commissie. In dit verband werd in de schoot van de RSZ in februari 2022 een cel Internationale Invordering opgestart waarbinnen alle dossiers, waarin andere EU-lidstaten de RSZ om bijstand verzoeken en alle dossiers waarbij de RSZ beroep doet op de bijstand van een andere EU-lidstaat, gecentraliseerd worden. Dit niet alleen met het oog op een uniforme en adequate behandeling van deze dossiers, maar evengoed met het oog op de verdere uitbouw van de nodige expertise en van een netwerk van collega's die in de andere EU-lidstaten met dezelfde opdrachten belast zijn.

Bovendien is het mogelijk dat de betrokken werknemers socialezekerheidsuitkeringen in geld of in natura hebben ontvangen van de onbevoegd verklaarde staat: deze heeft dan ook het recht om deze terug te vorderen van de betrokken werknemers, met soms ingrijpende gevolgen voor de werknemers en hun gezinsleden. Overweging 1 van Verordening (EG) nr. 883/2004 stelt dat "de regels voor de coördinatie van de nationale socialezekerheidsstelsels deel uitmaken van het vrije verkeer van personen en moeten bijdragen tot de verbetering van hun levensstandaard en arbeidsvoorwaarden".

Met dit aspect moet rekening worden gehouden tussen de organen van de betrokken lidstaten, aangezien het epicentrum van de bovengenoemde EG-verordeningen de werknemer is, en oplossingen tussen de organen moeten van geval tot geval worden gevonden: afwijkingsovereenkomsten die in het belang van de werknemers zijn gesloten, bieden een rechtsgrondslag voor dit soort situaties.

ACTIE(S): RSZ en FOD Sociale Zekerheid volgen het dossier op.

Uitvoering en evaluatie van dit plan

De Beleidscellen Werk, Sociale Zaken en Zelfstandigen gelasten de SIOD met de verdere opvolging van de uitvoering van dit plan en van het PEC afgesloten in 2015.

Daartoe zal de SIOD, in overleg met de actoren van de acties, een opvolgingsrapport opmaken, telkens medio februari en medio september, dienstig voor en met het oog op de jaarlijkse beleids- en begrotingscyclus.

Op basis van de vooruitgangsanalyse kunnen bijkomende maatregelen en/of acties worden voorgesteld, die bij de jaarlijkse evaluatie van dit plan kunnen gevalideerd worden. De vergadering voor deze evaluatie wordt bijeengeroepen op initiatief van de SIOD.

Gedaan te Brussel, op

De Minister van Economie en Werk

De Minister van Middenstand,
Zelfstandigen en KMO's

De Minister van Sociale Zaken

Pierre-Yves DERMAGNE

David CLARINVAL

Frank VANDENBROUCKE

Voorzitter ACV-CSCBIE en
algemeen secretaris ACV- CSCBIE

Federale secretarissen
ABVV - Bouw

Nationaal sectorverantwoordelijke
ACLVB

Patrick VANDENBERGHE en

Gianni DE VLAMINCK en

Johan VAN DYCKE

Pierre CUPPENS

Brahim HILAMI

Algemeen Directeur BOUWUNIE

Directeur FEMA

Afgevaardigd Bestuurder EMBUILD

Jean-Pierre WAEYTENS

Marnix VAN HOE

Niko DEMEESTER

CEO CONSTRUCTIV

Bruno VANDENWIJNGAERT

Voorzitter FOD Werkgelegenheid,
Arbeid en Sociaal Overleg

Voorzitter FOD Sociale Zekerheid

Administrateur-generaal RSZ

Geert DEPOORTER

Peter SAMYN

Koen SNYDERS

Administrateur-generaal RVA

Administrateur-generaal RSVZ

Administrateur-generaal RIZIV

Jean-Marc VANDENBERGH

Anne VANDERSTAPPEN

Benoit COLLIN

Directeur SIOD

Bart STALPAERT

